

علل غیبت از کار به علت بیماری در پرسنل بهداشتی - درمانی بیمارستان الزهرا (س) اصفهان در سال ۱۳۹۷

علیرضا صفاییان^۱، آناهیتا بابک^۱، حسین افریچه^۲، حمید اصلانی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: این مطالعه با هدف بررسی علل غیبت از کار به علت بیماری در پرسنل بهداشتی- درمانی بیمارستان الزهرا (س) اصفهان انجام گرفت.

روش‌ها: مطالعه‌ی حاضر، از نوع مقطعی است که در سال ۱۳۹۷ در بیمارستان الزهرا (س) در شهر اصفهان انجام شد. جامعه‌ی آماری، کلیه‌ی کارکنان بهداشتی- درمانی بیمارستان الزهرا (س) بودند. چک لیستی شامل اطلاعات دموگرافیک، شغلی و علل غیبت از کار طراحی شد و در اختیار پزشک قرار گرفت. حجم نمونه به صورت سرشماری از تمام موارد استعلاجی ارایه شده به پزشک معتمد در بازه‌ی زمانی یک ساله در نظر گرفته شد. کارمندیانی که جهت تأیید گواهی مرخصی استعلاجی به پزشک مراجعه می‌کردند، در صورت رضایت، پس از تکمیل فرم وارد مطالعه شدند. اطلاعات وارد نرم‌افزار SPSS شد و به کمک آمار توصیفی و آزمون‌های χ^2 و t واکاوی گردید.

یافته‌ها: ۱۹۲ نفر در این مطالعه شرکت نمودند. مشکلات تنفسی (۲۱/۴ درصد)، مشکلات اسکلتی و عضلانی (۱۸/۸ درصد)، مشکلات زنان و زایمان (۱۶/۱ درصد)، مشکلات گوارشی (۱۵/۱ درصد) و حوادث اعم از بریدگی، شکستگی و غیره (۸/۹ درصد) بیشترین دلایل غیبت به علت استعلاجی در پرسنل بیمارستان بودند. شایع‌ترین مدت زمان استعلاجی کمتر از ۳ روز (۷۱/۴ درصد) بود. بین جنسیت و سابقه‌ی کار با علت درخواست مرخصی استعلاجی، رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/050$)، اما بین سن، تأهل، تعداد فرزند، تحصیلات، نوع شغل، تعطیلات، نوع شیفت کاری، بخش محل کار و مدت زمان، با علت مرخصی استعلاجی رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشت ($P > 0/050$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این مطالعه، شایع‌ترین علل غیبت از کار در بین کلیه‌ی پرسنل، مشکلات تنفسی و اسکلتی- عضلانی بود. بیشترین علل غیبت از کار در پرسنل مرد به ترتیب مشکلات اسکلتی- عضلانی و مشکلات گوارشی و در پرسنل زن، مشکلات تنفسی و مشکلات زنان و زایمان بود. کمترین علت غیبت از کار در بین پرسنل، حوادث، بیماری‌های چشم‌پزشکی و بیماری‌های قلبی- عروقی بود.

واژگان کلیدی: غیبت از کار؛ مرخصی استعلاجی؛ پرسنل بهداشتی- درمانی

ارجاع: صفاییان علیرضا، بابک آناهیتا، افریچه حسین، اصلانی حمید. علل غیبت از کار به علت بیماری در پرسنل بهداشتی- درمانی بیمارستان الزهرا

(س) اصفهان در سال ۱۳۹۷. مجله دانشکده پزشکی اصفهان ۱۳۹۹؛ ۳۸ (۵۸۸): ۶۱۴-۶۰۹.

با توجه به پژوهش‌های متعدد در جوامع مختلف، علل غیبت از کار شامل نارضایتی شغلی، تضاد در نقش، حقوق و مزایای پایین، سختی کار ساعات کاری طولانی، کمبود تجهیزات و کمبود پرسنل، بیماری فرد و مشکلات شخصی مانند بیماری فرزند و عدم توافق خانواده با کار کردن فرد می‌باشد (۷-۵). وزارت بهداشت کانادا، غیبت ناشی از بیماری را عدم حضور پرستار در بیمارستان به دلیل بروز مشکلاتی نظیر بیماری حاد یا مزمن، تصادف، آسیب و ناتوانی می‌داند. می‌توان علل غیبت شغلی را به چهار گروه عمده شامل ویژگی‌های

مقدمه

غیبت از کار، به عدم حضور برنامه‌ریزی شده در کار گفته می‌شود (۱). غیبت از کار، یکی از عوارض و مشکلات کارمندی است که در همه‌ی مشاغل وجود دارد (۲). غیبت از کار با مشکلات متعددی همراه خواهد بود. به ویژه در نظام بهداشتی- درمانی که باعث افت کیفیت مراقبت‌های پرستاری و در نهایت، افت سطح سلامت جامعه می‌گردد (۳). بررسی علل غیبت از کار، باعث آشنایی بیشتر با وضع و مشکلات کارکنان و شناسایی نارضایتی‌های ناشی از کار می‌شود (۴).

۱- استادیار. گروه پزشکی اجتماعی و پزشک خانواده، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- متخصص پزشکی قانونی، بیمارستان الزهرا (س)، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۳- دانشجوی پزشکی، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

نویسنده‌ی مسؤول: حمید اصلانی؛ دانشجوی پزشکی، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: aslaniamid07@gmail.com

استعلامی تأیید نشده‌ای توسط پزشک بیمارستان وجود نداشت. بر اساس جدول ۱، در مطالعه‌ی حاضر ۷۸/۶ درصد زن و ۲۱/۴ درصد مرد بوده‌اند. بیشتر شرکت کنندگان (۱۰۸ نفر) مدرک تحصیلی کارشناسی و در رده‌ی سنی ۳۱-۴۰ سال (۳۵/۹ درصد) قرار داشتند. ۸۲/۳ درصد شرکت کنندگان، متأهل و بقیه مجرد بودند. طبق جدول ۲، بیشترین میزان سابقه‌ی کاری ۱۱-۲۰ سال (۳۴/۴ درصد) بود. بیشترین رده‌ی شغلی شرکت کننده در این پژوهش (۸۸ نفر)، پرستاران بودند.

جدول ۱. توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک نمونه‌های شرکت کننده

متغیر	گروه‌بندی	تعداد (درصد)
جنسیت	زن	۱۵۱ (۷۸/۶)
	مرد	۴۱ (۲۱/۴)
مدرک تحصیلی	دوره‌ی راهنمایی	۱۴ (۷/۳)
	دیپلم	۴۲ (۲۱/۹)
	فوق دیپلم	۱۰ (۵/۲)
	کارشناسی	۱۰۸ (۵۶/۳)
	کارشناسی ارشد	۱۵ (۷/۸)
رده‌ی سنی (سال)	دکتری	۳ (۱/۶)
	۲۰-۳۰	۴۵ (۲۳/۴)
	۳۱-۴۰	۶۹ (۳۵/۹)
	۴۱-۵۰	۵۸ (۳۰/۲)
وضعیت تأهل	۵۱-۶۰	۲۰ (۱۰/۴)
	مجرد	۳۴ (۱۷/۷)
	متأهل	۱۵۸ (۸۲/۳)
تعداد فرزند	بدون فرزند	۲۶ (۱۶/۴)
	تک فرزند	۵۶ (۳۵/۴)
	دو فرزند	۶۱ (۳۸/۶)
	سه فرزند و بیشتر	۱۵ (۹/۴)

مشکلات تنفسی عامل بیشترین موارد غیبت از کار و درخواست مرخصی استعلامی شده بود و پس از آن، به ترتیب مشکلات اسکلتی-عضلانی، مشکلات زنان و زایمان، مشکلات گوارشی و حادثه (بریدگی و شکستگی و غیره) بودند. علل غیبت از کار به ترتیب فراوانی در جدول ۳ آمده است.

مدت زمان مرخصی استعلامی برای تعداد ۱۳۷ نفر (۷۱/۴ درصد) کمتر از ۳ روز بود و ۴۳ نفر (۲۲/۳ درصد) بین ۴-۱۵ روز غیبت داشتند. ۷ نفر (۳/۶ درصد) بین ۱۶-۳۰ روز مرخصی گرفتند و مدت زمان مرخصی ۵ نفر (۲/۶ درصد) بیشتر از یک ماه بود.

از بین ۱۳۰ نفر که کمتر از ۳ روز غیبت داشتند، بر اساس تقویم سال ۱۳۹۷ تعداد ۵۳ نفر (۴۰/۷ درصد) در روزهای عادی، ۴۵ نفر

دموگرافیک، عوامل سازمانی-مدیریتی، عوامل فیزیکی و عوامل روانی طبقه‌بندی کرد (۸).

از آن جایی که پرسنل بهداشتی-درمانی در محیط بیمارستان با عوامل تنش‌زای متعددی مانند عوامل زیان‌آور فیزیکی، شیمیایی، ارگونومی، روحی-روانی و بیولوژیک محیط کار روبه‌رو هستند (۹)، ممکن است برای کاهش سطح تنش تا حد ممکن از غیبت‌های استعلامی خود استفاده نمایند. با توجه به این که بررسی و تعیین علل غیبت از کار می‌تواند در اقدامات پیش‌گیرانه جهت بهبود وضعیت شغلی پرسنل مؤثر باشد، از این رو، هدف از انجام مطالعه‌ی حاضر، بررسی و تعیین فراوانی نسبی علل غیبت از کار به علت بیماری در پرسنل بهداشتی-درمانی بیمارستان الزهرا (س) اصفهان بود.

روش‌ها

این مطالعه، یک مطالعه‌ی مقطعی-توصیفی-تحلیلی با کد اخلاق در پژوهش IR.MUI.MED.REC.1397.001 بود که در سال ۱۳۹۷ در بیمارستان الزهرا (س) شهر اصفهان انجام شد. جامعه‌ی آماری مورد مطالعه، شامل تمامی کارکنان بهداشتی-درمانی بیمارستان الزهرا (س) بودند. در ابتدا، چک لیستی طراحی شد که حاوی اطلاعات دموگرافیک، شغلی، علت استعلامی، مدت زمان درخواست گواهی استعلامی و تأیید یا عدم تأیید آن بود. این چک لیست، پس از طراحی در اختیار پزشک قانونی معتمد بیمارستان قرار گرفت. نمونه‌ها به طور سرشماری از تمامی کارکنانی که جهت تأیید گواهی مرخصی استعلامی به پزشک معتمد مراجعه می‌کردند، در طی بازه‌ی زمانی یک ساله انتخاب شد. برای این کارکنان، در صورت داشتن رضایت آگاهانه، چک لیست‌ها تکمیل شد. تأیید یا عدم تأیید گواهی استعلامی توسط پزشک مربوط نیز ثبت گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده در نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۰ (version 20, IBM Corporation, Armonk, NY) ثبت شد و به کمک آمار توصیفی و آزمون‌های Independent t و χ^2 تحت واکاوی قرار گرفتند.

یافته‌ها

در این مطالعه، تعداد ۱۹۲ نفر از پرسنل بهداشتی-درمانی بیمارستان الزهرا (س) شهر اصفهان که در سال ۱۳۹۷ به دلیل بیماری مرخصی استعلامی دریافت نموده بودند که با توجه به رضایت همه نسبت به شرکت در مطالعه، کلیه‌ی افراد وارد مطالعه شدند. مرخصی استعلامی ۱۸۲ نفر (۹۴/۸ درصد) به صورت کامل توسط پزشک معتمد بیمارستان تأیید شده و تنها مرخصی استعلامی ۱۰ نفر (۵/۲ درصد) به صورت نیمه تأیید (تأیید بخشی از مدت استعلامی) بوده است و هیچ گواهی

جدول ۳. توزیع فراوانی علل درخواست گواهی استعلاجی نمونه‌های شرکت کننده در مطالعه

نوع بیماری	تعداد (درصد)
مشکلات تنفسی	۴۱ (۲۱/۳۵)
مشکلات اسکلتی-عضلانی	۳۶ (۱۸/۷۵)
مشکلات زنان و زایمان	۳۱ (۱۶/۱۴)
مشکلات گوارشی	۲۹ (۱۵/۱)
حوادث	۱۷ (۸/۸۵)
مشکلات عصبی	۷ (۳/۶۴)
دندان‌پزشکی	۶ (۳/۱۲)
چشم‌پزشکی	۴ (۲/۰۸)
مشکلات قلبی-عروقی	۳ (۱/۵۶)
سرطان و عوارض آن	۳ (۱/۵۶)
مشکلات کلیوی و ادراری	۳ (۱/۵۶)
سپتورینوپلاستی	۲ (۱/۰۴)
سایر ^۰	۱۰ (۵/۲۱)

^۰ شامل فلج نار صوتی، کوت‌تری و علائمی نظیر تب و لرز و ضعف و بی‌حالی

بین جنسیت و علت درخواست مرخصی استعلاجی، رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشت ($P = ۰/۰۱۰$). در بین مردان، بیشترین علت غیبت از کار، مشکلات اسکلتی-عضلانی (۲۶/۸ درصد) و پس از آن، مشکلات گوارشی (۲۴/۴ درصد) و کمترین علت، حوادث و بیماری‌های چشم‌پزشکی و بیماری‌های قلبی-عروقی (هر کدام ۲/۴ درصد) بوده است، اما در بین زنان، بیشترین علت مشکلات تنفسی (۲۲/۵ درصد) و پس از آن، مشکلات زنان و زایمان (۲۰/۵ درصد) بود و مشکلات قلبی-عروقی (۱/۳ درصد)، کمترین شیوع را داشت. همچنین، بین سابقه‌ی کار با علت درخواست گواهی استعلاجی، رابطه‌ی معنی‌داری مشاهده شد ($P < ۰/۰۵۰$), اما بین سن، تأهل، تعداد فرزند، تحصیلات، نوع شغل، تعطیلات، بخش محل کار و مدت مرخصی و نوع شیفت کاری با علت درخواست مرخصی استعلاجی رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشت ($P > ۰/۰۵۰$), (جدول ۴).
بین علت درخواست مرخصی استعلاجی با سن، وضعیت تأهل، تحصیلات، شیفت کاری، رده‌ی شغلی، تعطیلات، مدت مرخصی و بخش محل کار، رابطه‌ی معنی‌داری پیدا نشد.

بحث

نتایج حاصل از این مطالعه، نشان داد که شایع‌ترین علل غیبت از کار به ترتیب مشکلات تنفسی، مشکلات اسکلتی-عضلانی و پس از آن، مشکلات زنان و زایمان بوده است و کمترین علل غیبت از کار، مربوط به مشکلات قلبی، سرطان، مشکلات کلیوی و سپتورینوپلاستی بوده است.

۳۴/۶ درصد قبل از تعطیلات، ۲۰ نفر (۱۵/۳ درصد) بعد از تعطیلات و ۱۲ نفر (۹/۲ درصد) بین تعطیلات مرخصی استعلاجی گرفته‌اند. بین تعطیلات و علت غیبت از کار، ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد ($P = ۰/۱۱۰$).

جدول ۲. توزیع فراوانی متغیرهای شغلی نمونه‌های شرکت کننده در مطالعه

متغیر	گروه‌بندی	تعداد (درصد)
سابقه‌ی کاری (سال)	۰-۵	۳۳ (۱۷/۲)
	۶-۱۰	۴۵ (۲۳/۴)
	۱۱-۲۰	۶۶ (۳۴/۴)
	۲۱-۳۰	۴۸ (۲۵/۰)
شیفت کاری	روز کار داریم	۶۳ (۳۳/۳)
	شب کار داریم	۱۳ (۶/۸)
	چرخشی	۱۱۳ (۵۹/۷)
	CCU و ICU	۳۰ (۱۵/۶)
	اورژانس	۲۳ (۱۲/۰)
	جراحی	۲۰ (۱۰/۴)
	اتاق عمل	۱۵ (۷/۸)
	درمانگاه و دی کلینیک	۱۳ (۶/۷)
	داخلی	۱۲ (۶/۳)
	رادیولوژی	۸ (۴/۱)
بخش محل کار رده‌ی شغلی ^۰	انتظامات	۶ (۳/۲)
	زنان و مامایی	۶ (۳/۲)
	دیالیز	۵ (۲/۶)
	اطفال	۴ (۲/۱)
	مدارک پزشکی	۴ (۲/۱)
	آزمایشگاه و بانک خون	۳ (۱/۶)
	داروخانه	۳ (۱/۶)
	واحد اکو	۳ (۱/۶)
	سایر	۳۷ (۱۹/۲)
	اداری	۲۶ (۱۷/۹)
نوع قرارداد ^۰	پرستار	۸۸ (۹/۷)
	بیهوشی	۱۱ (۶/۴)
	خدمات	۸ (۴/۲)
	رادیولوژی	۲ (۴/۰)
	کمک‌بهبود	۲۶ (۳/۸)
	آزمایشگاه	۳ (۲/۸)
	ماما	۱ (۱/۳)
	سایر	۲۷ (۲۲/۵)
	پیمانی	۵۸ (۱۱/۰)
	قراردادی	۱۵ (۱۰/۷)
شغل دوم	رسمی	۱۱۹ (۷/۵)
	دارد	۸ (۴/۲)
	ندارد	۱۸۴ (۹۵/۸)

^۰ درصدها بر اساس تعداد کل پرسنل بیمارستان حساب شده است.

ICU: Intensive care unit; CCU: Critical care unit

جدول ۴. توزیع فراوانی علل غیبت از کار به علت بیماری بر حسب جنس و سابقه‌ی کاری (فقط موارد معنی‌دار)

مشخصات دموگرافیک و شغلی	نوع بیماری	تنفسی	اسکلتی-عضلانی	زنان و زایمان	گوارشی	حوادث	سایر موارد*	مقدار P**
جنسیت	مرد	۷ (۱۷/۱)	۱۱ (۲۶/۸)	۰ (۰)	۱۰ (۲۴/۴)	۱ (۲/۴)	۱۲ (۲۹/۳)	۰/۰۱۵
	زن	۳۴ (۲۲/۵)	۲۵ (۱۶/۶)	۳۱ (۲۰/۵)	۱۹ (۱۲/۶)	۱۶ (۱۰/۶)	۲۶ (۱۷/۲)	
سابقه‌ی کاری (سال)	۰-۵	۶ (۱۸/۲)	۵ (۱۵/۲)	۹ (۲۷/۳)	۳ (۹/۱)	۴ (۱۲/۱)	۶ (۱۸/۲)	۰/۰۴۱
	۶-۱۰	۹ (۲۰/۰)	۵ (۱۱/۱)	۸ (۱۷/۸)	۷ (۱۵/۶)	۴ (۸/۹)	۱۲ (۲۶/۷)	
	۱۱-۲۰	۱۴ (۲۱/۲)	۱۶ (۲۴/۲)	۱۲ (۱۸/۲)	۸ (۱۲/۱)	۵ (۷/۶)	۱۱ (۱۶/۷)	
	۲۱-۳۰	۱۲ (۲۵/۰)	۱۰ (۲۰/۸)	۲ (۴/۲)	۱۱ (۲۲/۹)	۴ (۸/۳)	۹ (۱۸/۷)	

مقادیر به صورت تعداد (درصد) آمده است.

* شامل بیماری‌های عصبی، دندان‌پزشکی، چشم‌پزشکی، قلبی، سرطان، سیتورینوپلاستی و غیره، ** بر اساس آزمون آماری Independent t

و همکاران، افراد با سابقه‌ی ۱۰-۶ سال غیبت بیشتری داشته‌اند و کمترین غیبت، مربوط به کارکنان با سابقه‌ی بیشتر از ۱۶ سال بوده است (۱۰) که با نتایج مطالعه‌ی حاضر تا حدودی هم‌خوانی دارد.

بیشترین افرادی که در این پژوهش شرکت کردند، از رده‌ی شغلی پرستاران بودند و بیشترین علت غیبت بین پرستاران، بیماری زنان و زایمان بوده است؛ می‌توان گفت به این دلیل که بیشترین تعداد پرسنل بیمارستان پرستاران و بیشتر آن‌ها زنان هستند. از طرفی، در پژوهش حمیدی‌زاده و همکاران، خستگی ناشی از کار زیاد، مهم‌ترین علت غیبت پرستاران بوده است (۱۱). اگر درصد شرکت‌کنندگان را به نسبت کل رده‌های شغلی محاسبه کنیم، پرسنل اداری بیشترین استعلاجی را داشته‌اند که مشکلات تنفسی، بیشترین علت بوده است. در بین کمک‌بهباران، مشکلات اسکلتی-عضلانی بیشترین علت غیبت از کار را به خود اختصاص داده‌اند که می‌تواند به علت کار فیزیکی بدنی سنگین‌تر در کمک‌بهباران باشد.

در این مطالعه، بیشترین فراوانی بر حسب مدت زمان مرخصی مربوط به بازه‌ی زمانی کمتر از ۳ روز و بیشترین عامل غیبت از کار در این بازه، مشکلات تنفسی و پس از آن مشکلات گوارشی بوده است. با توجه به این که مشکلات تنفسی در کل شایع‌ترین علت مرخصی‌های استعلاجی است، این موضوع را توجیه می‌کند. در مطالعه‌ی رنجبر و همکاران، میزان غیبت از کار بیشتر واحدها، کمتر از ۳ روز بوده است که با یافته‌های این مطالعه، هم‌خوانی دارد (۱۵). در بازه‌ی استعلاجی ۳۰-۱۶ روز، مشکلات زنان و زایمان و در بازه‌ی بیشتر از یک ماه، مشکلات اسکلتی-عضلانی و حوادث، بیشترین علت غیبت بوده‌اند. بنا بر مطالعه‌ی اعتمادی‌نژاد و همکاران (۱۰)، میزان روزهای غیبت ناشی از بیماری ۴/۲ روز و بر اساس مطالعه‌ی محبی و شریفیان (۱۴)، ۴/۴ روز بوده است که با یافته‌های این مطالعه هم‌خوانی داشته است. این مورد، می‌تواند از جهتی مثبت باشد و از جهتی ممکن است به دلیل استرس ناشی از امنیت شغلی پایین باشد؛

اعتمادی‌نژاد و همکاران، در مطالعه‌ای که در جویبار انجام داده‌اند، از بین بیماری‌ها سرماخوردگی و اختلالات اسکلتی-عضلانی را شایع‌ترین علت غیبت دانسته‌اند که با یافته‌های مطالعه‌ی حاضر هم‌راستا بوده است (۱۰). در مطالعه‌ی دیگری در کانادا (۸) افسردگی و در مطالعه‌ی حمیدی‌زاده و همکاران (۱۱)، خستگی ناشی از کار زیاد، شایع‌ترین علت غیبت از کار بیان شده است که با یافته‌های این مطالعه هم‌خوانی نداشته است. همچنین، در مطالعه‌ی Price و Mueller در آمریکا، مهم‌ترین علت غیبت از کار سرماخوردگی ذکر شد که با یافته‌های این پژوهش هم‌خوانی دارد (۱۲).

مطالعه‌ای که در رشت انجام شد، نشان داد که در گروه سنی ۳۹-۳۰ سال، سرماخوردگی شایع‌ترین علت غیبت و در گروه سنی بالای ۴۰ سال مشکلات اسکلتی بیشترین علت غیبت بوده است (۱۰). همچنین، در مطالعه‌ی محسنی و همکاران در رده‌ی سنی ۴۰-۳۰ سال و ۵۰-۴۰ سال مشکلات تنفسی و پس از آن، بیماری‌های اسکلتی-عضلانی، شایع‌ترین علل و در رده‌ی سنی بالای ۵۰ سال، مشکلات اسکلتی-عضلانی بیشترین علت غیبت بوده‌اند (۱۳). یافته‌های این مطالعه با یافته‌های مطالعه‌ی حاضر مطابقت دارد. هر چند بین سن و علت درخواست گواهی استعلاجی، رابطه‌ی معنی‌داری دیده نشد ($P > 0/05$)، اما با افزایش سن، تعداد افراد با مشکلات اسکلتی-عضلانی بیشتر شده است که می‌تواند به علت افزایش مشکلات دژنراتیو اسکلتی-عضلانی با افزایش سن باشد و با یافته‌ی مطالعه‌ی اعتمادی‌نژاد و همکاران مطابقت دارد (۱۰).

بر اساس سابقه‌ی کاری، بیشترین میزان غیبت بین کارکنان با سابقه‌ی ۲۰-۱۱ سال و کمترین غیبت در کارکنان با سابقه‌ی کمتر از ۶ سال بوده است که می‌تواند به این علت باشد که قرارداد این افراد هنوز رسمی نشده است. از این رو، این افراد سعی کرده‌اند از مرخصی استعلاجی کمتر استفاده کنند. محبی و شریفیان، بیشترین شاخص غیبت را در افراد با سابقه‌ی ۹-۵ سال یافته‌اند (۱۴) و در پژوهش اعتمادی‌نژاد

مشکلات گوارشی بوده است، اما در بین پرسنل زن، بیشترین علت غیبت از کار، مشکلات تنفسی و مشکلات زنان و زایمان بوده است. کمترین علت غیبت از کار در بین پرسنل، حوادث و بیماری‌های چشم‌پزشکی و بیماری‌های قلبی - عروقی بود.

تشکر و قدردانی

این مقاله، بخشی از پایان‌نامه‌ی دوره‌ی دکترای حرفه‌ای پزشکی می‌باشد با کد طرح ۳۹۷۲۶۵ در دانشکده‌ی پزشکی اصفهان مورد تأیید قرار گرفت. بدین وسیله، نویسندگان این مقاله از پزشک معتمد و همچنین، پرسنل بیمارستان الزهراء (س) شهر اصفهان که در اجرای این طرح همکاری نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایند.

چنانچه در این پژوهش، ۷۰ درصد شرکت کنندگان استخدام قراردادی و پیمانی و ۳۰ درصد استخدام رسمی بوده‌اند. این مطالعه در بازه‌ی زمانی یک ساله انجام شد و امکان مصاحبه‌ی مستقیم با افراد شرکت کننده وجود نداشت. این موارد، از محدودیت‌های مطالعه‌ی حاضر بودند.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج این مطالعه، شایع‌ترین علل غیبت از کار به دلیل بیماری در پرسنل بهداشتی - درمانی بیمارستان الزهراء (س) اصفهان، مشکلات تنفسی و اسکلتی - عضلانی بود. در بین پرسنل مرد، بیشترین علت غیبت از کار به ترتیب مشکلات اسکلتی - عضلانی و

References

- Gillies DA. Nursing management: A systems approach. 3rd. Philadelphia, PA: Saunders; 1994. p. 283-9
- Marriner-Tomey A. Guide to nursing management and leadership. 7th ed. St. Louis, MO: Mosby; 2004. p. 428-30
- Locke E. The nature and causes of job satisfaction. In: Dunnette MD, editor. The handbook of industrial and organizational psychology. 1st ed. Chicago, IL: Rand McNally; 1976. p. 1297-349.
- Mirabelli MC, Loomis D, Richardson DB. Fatal occupational injuries among self-employed workers in North Carolina. Am J Ind Med 2003; 44(2): 182-90.
- Bolman LG, Deal TE. Reframing organizations: Artistry, choice, and leadership. 8th ed. San Francisco, CA: Jossey-bess Publishing; 1999.
- Finn CP. Autonomy: An important component for nurse's job satisfaction. Int J Nurs Stud 2001; 38(3): 349-57.
- Mudaly P, Nkosi ZZ. Factors influencing nurse absenteeism in a general hospital in Durban, South Africa. J Nurs Manag 2015; 23(5): 623-31.
- Rajbhandary S, Basu K. Working conditions of nurses and absenteeism: Is there a relationship? An empirical analysis using National Survey of the Work and Health of Nurses. Health Policy 2010; 97(2-3): 152-9.
- Arab M, Hayati Y, Movahed Kor E, Hosseini M. Effective factor analysis on health related absence among nurses of clinical wards in general hospitals affiliated to Tehran University of Medical Sciences. Hospital 2016; 15(1): 21-30. [In Persian].
- Etemadi Nezhad S, Rostami F, Yazdani Charati J, Yousufi Golafshani FS. Prevalence and causes of sick leave among healthcare system employees of Joibar Province in 2015. J Health Res Commun 2017; 3(2): 67-74. [In Persian].
- Hamidzadeh S, Mohammadi E, Fereydonimoghadam M. Factors related to absenteeism of nurses at hospitals affiliated with Tehran Medical University. Advances in Nursing and Midwifery 2010; 20(68): 6-10. [In Persian].
- Price JL, Mueller CW. Absenteeism and turnover of hospital employees. Greenwich, CT: JAI Press; 1999. p. 269-76.
- Mohseni SB, Kabirzadeh A, Rezazadeh E, Khariki MF, Asgari Z, Bagherian FE, et al. Prevalence and causes of medical absenteeism among staff (Case study at Mazandaran University of Medical Sciences: 2009-2010). Mater Sociomed 2013; 25(4): 233-7.
- Mohebi I, Sharifian A. Study of sickness absence incidence in a national industry company. Urmia Med J 2006; 16(4): 229-34. [In Persian].
- Ranjbar S, Jefruodi S, Khaleghduost T, Asgari F, Atrkarruoshan Z. Survey effective personal and familial factors on absenteeism in nursing? Professionals at educational-therapeutic centers in Rasht in 2007-2008. J Holist Nurs Midwifery 2008; 18(2): 17-22. [In Persian].

Sick Leave and its Causes among the Health Care Workers in Alzahra Hospital, Isfahan, Iran, during the Year 2018

Alireza Safaeian¹, Anahita Babak¹, Hossein Afriche², Hamid Aslani³

Original Article

Abstract

Background: The aim of this study was to investigate the sick leave and its causes among the health care workers in Alzahra hospital, Isfahan, Iran.

Methods: The present study was a cross-sectional study conducted at Alzahra hospital in 2018. Subjects were staff of hospital that referred to trusted forensic physician for sickness certification confirmation by census method in one year. After obtaining informed consent, a checklist of demographic and occupational variables, causes of sick leave and confirmation or not was completed by forensic physician. The data were entered into SPSS software, and analyzed using chi-square and independent t tests.

Findings: 192 sickness certifications were enrolled the study. The most prevalent sick leave causes of hospital staff were respiratory (21.4%), musculoskeletal (18.8%), gynecology (16.1 %), gastrointestinal (15.1%), and accidents (cuts and fracture) (8.9%) causes, respectively. There was a significant relationship between gender and work experience with the reasons of sick leave ($P < 0.05$). There was no significant relationship between age, marital status, number of children, education, type of job, type of shift, department, and duration of sick leave with the causes of sick leave ($P > 0.05$).

Conclusion: The most prevalent sick leave causes among Alzahra hospital staff were respiratory and musculoskeletal disorders. The male staff suffered mainly from musculoskeletal and gastrointestinal problems, hence female staff often suffered from respiratory and gynecological disorders. The least prevalent sick leave causes were accidents (cuts and fracture), and ophthalmological and cardiovascular diseases.

Keywords: Absenteeism; Sick leave; Healthcare workers

Citation: Safaeian A, Babak A, Afriche H, Aslani H. Sick Leave and its Causes among the Health Care Workers in Alzahra Hospital, Isfahan, Iran, during the Year 2018. J Isfahan Med Sch 2020; 38(588): 609-14.

1- Assistant Professor, Department of Community and Family Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- Forensic Medicine Specialist, Alzahra Hospital, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

3- Student of Medicine, Student Research Committee, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Corresponding Author: Hamid Aslani, Student of Medicine, Student Research Committee, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: aslanihamid07@gmail.com